

Sindikati in svobodnjaki

Konferenca z naslovom *Razvoj storitev za netipične delavce in zagotavljanje dostopa do socialnih pravic - uprizoritvene umetnosti in avdiovizualni sektor* je potekala 20. maja 2015 v Amsterdamu. Organizatorji dogodka so bili IFJ (European Federation of Journalists), UNI (Global Union Entertainment Media, Entertainment & Arts), FIA (International Federation of Actors) in FIM (International Federation of Musicians). Amsterdam je bil samo ena od evropskih postaj v seriji 'sindikalno gibanje in netipična delovna razmerja'. Projekt pa financira Evropska komisija.

Srečanje je ponudilo kar se da strnjen pregled na raznolikost praks. Uvodoma tudi pregled na dokumente, priporočila evropskega parlamenta, ki se dotikajo socialnih pravic atipičnih delavcev. Tudi raziskavo igralcev v Belgiji, prakse Velike Britanije, Nemčije, Italije, Nizozemske, Finske ... Področja predstavitev pa, kot je vidno že iz organizatorjev: novinarji, uprizoritvene umetnosti v najširšem zajemu, avdiovizualno področje. Koliko je v skupnem seštevku poklicev, delavcev, kakšne pravice imajo, kako sindikati lovijo utrip sodbnega, negotovega in hitro spreminjajočega utripa trga dela – enostavnih in hitrih odgovorov ni. Vedno znova se tako artikulacija kot tudi celo(s)tno področje zakomplicirata na začetku. Ker ne vemo, koliko nas je. Je dovolj, da nismo v rednem delovnem razmerju, da smo atipični? Kakšna je razlika med svobodnjaki in samozaposlenimi? Definitivno je. Je več moških, žensk, starejših ali mlajših? Prav gotovo so mlajši bolj navajeni na neradne urnike, proste pade med eno in drugo atipično zaposlitvijo. Morda vsak sindikat zase, morda države vedo, koliko nas je. Skupne statistike ni, je pa nebroj analiz, anket. Prav tako ni definicije, ki bi jo lahko za rep ujeli in rekli: "To je to!" Če strnem: pester in navdušujoč dan v Amsterdamu, in skupne ugotovitve so naslednje:

Če se osredotočim na zgledne primere, je Ver.di. /nemški sindikat/ tisti, ki bi si ga lahko vzeli za zgled. Ta je od države dobil milijon evrov za zagon, za organiziranje, servisiranje »svobodnjakov« na področju novinarstva. Kar je rezultiralo v poseben program Mediafon, ki se po začetni državni investiciji sam vzdržuje in poganja. Za slovenske razmere vsekakor nepredstavljivo. Druga značilnost, na katero sem bila posebej pozorna, je bila ta, da so svobodnjaki (praviloma) organizirani po področjih dela. Torej novinarski, sindikati uprizoritvenih in avdio vizualnih umetnosti združujejo člane, ki so redno, občasno ali prekarno zaposleni. V državah z dolgo sindikalno tradicijo, za nas zgledno urejeno delovno, avtorsko in še kakšno zakonodajo, ne prakticirajo združevanja glede na obliko zaposlitve. Šteje področje dela. Podobno, kot pri nas. Le da ne vedo čisto dobro, kaj bi z nami, atipičnimi. Pozivi k »Organizirajte se!« niso redki. Presenetljivo je tudi - o tem priča finski primer sindikata glasbenikov -, da svetujejo in se pogajajo tudi za nečlane. Nič hudega, če ne plačujete članarine in samo občasno dobite potrebo po sindikalnem zastopstvu ali svetovanju. Ne bodo vam zaprli vrat. Britanski sindikat BECTU deluje v urejeni državi, kjer se delovni ljudje ne ukvarjajo z definicijami zaposlitve. Davčna služba in zakonodaja sta pri tem natančni. Izjem skorajda ni. Ne glede na obliko zaposlitve se pogajajo za svobodnjake, zaposlene, tožijo po potrebi v njihovem imenu. Neplačevanje ali zamujanje s članarino jih avtomatično izloči. Člani lahko plačujejo dodatnih nekaj malega funtov za zavarovanje. Kar zna priti prav in na tak način so pridobili kar nekaj novih članov. Večina sindikatov služi na trgu tudi tako, da nečlanom svetujejo. Večina je v nenehnem pogonu za pridobivanje novih članov. Vsak uslužbenec, prekarec, svobodnjak takoj dobi povabilo v sindikat. Organizirajo izobraževanja glede na sprotne potrebe trga in članov. "Če vas ni na facebooku, twitterju in če nimate privlačne in ažurne spletne strani, pozabite," je bil neposreden predstavnik nizozemskega sindikata.

Hvala za Amsterdam, počutila sem se kot del velike in urejene sredine. Kot to, kar sem. Delavka.

Jedrt Jež Furlan
podpredsednica SUKI